

Interview mr. Arend Soeteman

In verband met eredocoraat Martin Luther King jr., 20 oktober 1965

2 april 2020

SERVUS project verzorgd door Britt Bakker en Sylvia van de Bunt

Introductie

Tijdens de dr. Martin Luther King jr. (MLK) Lezing op 4 april 2017 is het SERVUS project 'Herinneringen aan MLK' aangekondigd in samenwerking met Alumni-relaties VU, de VU Vereniging en andere VU-betrokkenen. Dit project houdt in dat VU-alumni worden geïnterviewd die erbij waren toen King op 20 oktober 1965 het VU eredoctoraat in de Sociale Wetenschappen verkreeg en/of op 21 oktober 1965 aanwezig waren bij de ontmoeting tussen King en VU studenten in hotel Krasnapolsky.

2. Emeritus Prof. Dr. Arend Soeteman

- Wat is uw leeftijd? 75*
- is uw beroep (geweest)? Zie cv hieronder*
- Waar hebt u gewoond in 1965? Amsterdam, Hartestraat.*
- 1962-1968 studie rechten VU*
- 1965-1968 student-assistent VU*
- 1968-1972 wetenschappelijk medewerker VU*
- 1973-1985 wetenschappelijk medewerker Rijksuniversiteit Utrecht*
- 1981 promotie filosofie Rijksuniversiteit Leiden*
1985- 2009: hoogleraar Encyclopedie der Rechtswetenschap en Rechtsfilosofie VU
(Faculteit Rechtsgeleerdheid en Faculteit Wijsbegeerte)

❖ Introductie

- Wanneer studeerde u aan de VU en welke opleiding? Ik studeerde op de VU van 1962 tot 1968. Daarna heb ik tot 1973 op de VU gewerkt. In 1985 werd ik hoogleraar Rechtsfilosofie. Ik nam de leerstoel over van prof. Van Eikema Hommes, de opvolger van prof. Dooyeweerd.*
- Hoe bent u betrokken geraakt bij het bezoek van MLK? Op 21 oktober 1965 tijdens de Diesbijeekomst in Hotel Krasnapolsky wisselde de senaat (het bestuur) van het studentencorps. Ik werd toen Senaatslid . Zie foto (p. 8) van de nieuwe Senaat, allen in jacquet gekleed. In deze Senaat van 1965-1966 zaten verder Harry van Andel (rector), Sirp Wiersema (later notaris in Amsterdam, Kees Tuinenburg (ontwikkelingseconoom) en Leo Biesheuvel (econoom bij de KLM). Harry van Andel en Leo Biesheuvel zijn overleden. Als je deze mensen wilt benaderen kun je de VU functionaris Alumni relaties benaderen. Roel Dijk kent nog wel oud functionarissen en leden van het Corps. Ieder jaar is er een Alumni-dag van de Juridische Faculteit. Met een aantal studenten woonden we in hetzelfde dispuutshuis, was heel gezellig. Dick Kuiper woonde er ook, evenals Jaap Schravezande.*
- De hippietijd heb ik wel meegemaakt in de 1960s. Ik was vanaf 1969 medewerker bij de Juridische Faculteit. Als lid van de zgn. Voorlopige Universiteitsraad heb ik voor een groot deel het Bestuursreglement geschreven. Het was een roerige tijd. Studenten protesteerden en boycotten de voorlopige universiteitsraad. Ze vonden dat er te weinig studenten in de Universiteitsraad*

zaten. Ze waren het ook niet eens met het uitgangspunt dat iedereen op de VU de grondslag moest respecteren, namelijk het dienen van God en zijn wereld. Studenten gingen de universiteit bezetten. Ze vonden het collegegeld te hoog (werd 1000 gulden, eind jaren 60). Begin jaren zeventig kwam de universitaire bestuurshervorming op gang. Toen ik in Utrecht aan de universiteit ging werken in 1973 heb ik weinig gemerkt van protestacties. Ik heb slechts 1 x een student met een slaapzak gezien. Het studentenleven van nu is niet te vergelijken met toen; de tegenwoordige student wordt veel meer opgejaagd.

- *Hebt u gemerkt dat het bezoek van MLK enigszins controversieel was toen der tijd? Nee, heb ik niets van gemerkt. MLK was toen al wel voor velen een grootheid. Het eredoctoraat van MLK paste wel in het maatschappelijk engagement van de VU. Toen ik in de universiteitsraad zat werd het contact met de universiteit van Potchefstroom in Zuid-Afrika verbroken, eind 1960s begin 1970s. Later kwam bijv. bijvoorbeeld Prof. van Riessen, die Algemene Wijsbegeerte doceerde, in problemen omdat hij pro-apartheid was. Dit gaf problemen met studenten. De Filosofische Faculteit was destijds in overwegende mate behoudend. Tegelijkertijd ontwikkelde zich ook een progressieve tegenstroom tegen apartheid en voor de komst van MLK. De gereformeerden raakten bestuurlijk op drift. Begin jaren zestig speelde dat al in de kwestie Nieuw-Guinea. De studenten waren het ermee eens om het kolonialisme achter ons te laten. Prof. Harry Kuitert, vanaf eind jaren zestig hoogleraar Dogmatiek en Theologische Ethiek, was redelijk progressief. Aan vaste stellingen werd gemorreld. Andere vooruitstrevende VU collega's waren Prof. Dr. Henk J. van Zuthem (leerstoel sociologie, later Universiteit Twente), en ARP-voormannen Prof. Dr. Bob Goudzwaard (leerstoel cultuurfilosofie VU 1988-1999, een inspirerende man, nu 85 jaar. Hij werkte destijds bij de Faculteit Sociale Culturele Wetenschappen en filosofie???) en Prof. Mr. W.F. De Gaay Fortman. De identiteit van de VU klonk ook door binnen de Juridische Faculteit. Bijvoorbeeld, Rechtsfilosofie past als van nature bij de VU. Hier worden verdiepingsvragen gesteld over waar het recht toe dient. Op de RUU vond men het minder vanzelfsprekend om rechtsfilosofie daar te verzorgen.*
- *Wat merkte u van het VU maatschappelijk engagement? Dit klonk ook door in het Studentencorps waar destijds veel aandacht was voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid. Bijvoorbeeld wij zorgden voor optredens van oude artiesten voor bejaarden. Wim Ibo, kenner van het Nederlands cabaret, gaf me de namen van oude artiesten zoals Silvain Poons. Verder herinner ik me de VU samenwerking opzegde met de Universiteit Potchefstroom in Zuid Afrika, welke later onderdeel is geworden van North-West University). In 1972 kreeg Ds. C.F. Beyers Naude, een blanke predikant die het ANC steunde, ook een VU eredoctoraat voor zijn streven naar maatschappelijke verzoening en gerechtigheid. Dit was van de VU een openlijke daad tegen de onderdrukking in Zuid-Afrika. Bij die ceremonie was ik aanwezig. In mijn latere loopbaan heb ik Potchefstroom Universiteit nog meermalen bezocht.*

❖ De ceremonie zelf

- Ik was niet aanwezig bij de uitreiking van het eredoctoraat zelf in het Concertgebouw, maar wel bij de Diesbijeenkomst van het studentencorps op 21 oktober 1965. Ik kan me er niet veel meer van herinneren. We zaten redelijk voorin. We zaten al in de zaal toen MLK binnenkwam. Hij werd binnengeleid door de Rector Corporis Roel Dijk terwijl we 'We Shall Overcome' zongen. De bijeenkomst werd voorgezeten door Roel Dijk. Na de MLK lezing volgde de jaarrede door Roel Dijk, daarna de Senaatswisseling, gevolgd door de troonrede door de nieuwe Rector Corporis van het Studentencorps Harry van Andel. Ik weet niet meer of MLK daar ook nog bij aanwezig was, of dat hij vertrok na zijn lezing.*
- Welke rol speelde u tijdens het bezoek? Ik was inkomend Senaatslid. Als Corpslid zou ik sowieso gekomen zijn, ook als MLK niet aanwezig zou zijn geweest.*

❖ Na afloop

- Heeft het gedachtengoed van MLK een speciale plek in uw leven? Ik ben wel tegen racisme, maar of dat nu door MLK komt, dat denk ik niet. Echter, op de VU had het bezoek van MLK wel impact. Prof. Van Eikema Hommes was vrij conservatief, tegen universitaire democratie en tegen gelijkwaardige man-vrouw verhouding. Daar botste ik mee, en dus liep ik toen vast op de VU. Ik had ernstige meningsverschillen met Van Eikema Hommes. De decaan van de Juridische Faculteit Peter Kooijmans (later is een Kooijmans Instituut opgericht) gaf mij in een conflict dat ik met Van Eikema Hommes had over een andere medewerker gelijk. Destijds was het ongehoord dat een decaan een medewerker zo steunde in een conflict met een hoogleraar. Van Nes (Curator van de Universiteit) stelde mij de vraag: kunnen we je een aparte leeropdracht geven om je te behouden voor de VU? Dat werd mij een iets te ingewikkelde positie en ik ben vertrokken van de VU, gaan werken in Utrecht en gepromoveerd in Leiden. Later, toe de leerstoel op mijn vakgebied vacant was, ben ik met vreugde teruggekomen op de VU.*

❖ Overig

Hoe ziet u dit in het licht de visie van Abraham Kuyper? Hij leefde in een andere tijd, maar zou hij het eens zijn geweest met MLK?

- *Kuyper was tegen de evolutieleer.*
- *Man-vrouw verhouding; je zou zijn visie nu als erg ouderwets beoordelen*
- *Gezin-staat-kerk-universiteit afzonderlijk: ieder dient zijn eigen bevoegdheid te hebben, onafhankelijk van elkaar. Kuyper was tegen een Rijksoverheid die alles regelt. Dit model wordt momenteel door in Korea en in de VS bestudeerd en men wil (delen van) het gedachtengoed van Kuyper overnemen. Kuypers leer over de soevereiniteit in eigen kring is nog steeds inspirerend*
- *Kuyper was ook een moeilijk mens in de persoonlijke omgang.*

- *VU werd door Kuyper opgericht om orthodox betrouwbare predikanten op te leiden en juristen die in de samenleving het gereformeerde geluid moesten laten horen; een emancipatiebeweging van de 'kleine luyden'. De VU startte met de Theologische Faculteit en een Juridische Faculteit, daarna volgden andere Faculiteiten.*
- *Sinds 2010 ben ik voorzitter van het Dr. A. Kuyperfonds*

Ziet u verband tussen visie van Kuyper en MLK?

- *Kuyper is ook in USA geweest; Nederlandse orthodoxe christenen gingen naar USA omdat ze het in Nederland te liberaal vonden.*
- *Kuyper zou niet voor gelijke rechten voor man-vrouw gestemd hebben*
- *Hij heeft zich bij mijn weten nooit over blank-zwart rechten uitgesproken. Ik weet ook niet hoe Kuyper dacht over slavernij. Orthodoxe gereformeerden waren later nogal eens voor apartheid. Maar apartheid speelde nog niet als maatschappelijk thema in de tijd van Kuyper. In de USA waren destijds blanke en zwarte scholen. Daar werd niet tegen geprotesteerd, dat vond men 'normaal'. Pas in de 1950s werd er door een uitspraak van de Supreme Court een einde aan gemaakt.*
- *Kuyper was een kind van zijn tijd. Hij was theoloog en politicus. Hij schreef onder andere in de Standaard. Hij was gevoelig en depressief. Zijn streven naar pluralisme past bij de hedendaagse tijd.*

Foto's uit de 1960s

Zie pp. 6 tm 8

V.l.n.r.: Roel Dijk (staand), Pim van de Meulen, Frank Koole, allen leden van de Senaat van het studentencorps 1964-1965. Rechts dr. Martin Luther King jr.

V.l.n.r.: Cees van de Wild, Jelte Riemersma, Roel Dijk, Pim van de Meulen, Frank Koole
(oude Senaat, 1964-1965)

Senaat Studentencorps N.D.D.D.. V.l.n.r. S.J.J. Wiersema, C.D. Tuinenburg, H. van Andel (overleden), L.M. Biesheuvel (overleden), A. Soeteman (nieuwe Senaat 1965-1966)